

De afbakening van natuurgebieden in Vlaanderen: *belofte maakt schuld!*

In het Vlaams Regeerakkoord stond dat de definitieve afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) in 2003 moest gerealiseerd worden. Het proces heeft lang aangesleept, maar na de perikelen in de Vlaamse Regering naar aanleiding van de federale verkiezingen, lijkt er nu eindelijk schot in de zaak te komen.

Rond de afbakening van het VEN is nogal wat commotie ontstaan naar aanleiding van een betoging van jagers, vissers, landbouwers en baronnen. Menig opportunistisch politicus meende te moeten meestappen in deze betoging. Zo vlak voor de verkiezingen altijd meegenomen, natuurlijk. Dat er met de waarheid meer dan eens een loopje werd genomen, zal hen een zorg wezen. Er was zelfs een minister bij die tegen zijn eigen regering betoogde. We hebben het laatste nog niet gezien.

De pers slaagde er in de pseudo-argumenten van deze zelfverklaarde 'natuurbeschermers' klakkeloos over te nemen, zonder na te gaan of één en ander wel klopte en zonder de tegenpartij aan het woord te laten. Je zal je misschien afgevraagd hebben: waarom horen we niets van Natuurpunt naar aanleiding van deze betoging? Wel, Natuurpunt heeft de vrijdag voor de betoging een uitgebreid persbericht verstuurd met ons standpunt over het VEN, de maandag na de betoging werden de platitudes en leugens van de betogers uitgebreid weerlegd in een nieuw persbericht. Niets verscheen hiervan in de pers.

Wist je dat de vissers, jagers, landbouwers en landeigenaars al sinds het begin van de procedure van de afbakening van het VEN ruime inspraak hebben en offici-

eel vertegenwoordigd zijn bij de onderhandelingen? Wist je dat er met al hun bezwaren tegen het VEN al ruim rekening werd gehouden? Wist je dat zij samen met Natuurpunt eerbare compromissen goedkeurden, om er daarna tegen te betogen? Wist je dat Natuurpunt sommige van hun bezwaren mee verdedigde? Wist je dat volgens het Natuurdecreet 125.000 ha natuurgebied moesten afgebakend zijn in een volwaardig VEN en dat er nu nog slechts gepraat wordt over 87.000 ha (of slechts 70%). Wist je dat Vlaanderen qua natuurbehoud nu al aan de staart bengelt in Europa?

Als vrijwilligers van Natuurpunt timmeren wij ondertussen rustig verder aan de weg, zonder veel heisa. Wekelijks zijn er honderden 'manifestaties' voor meer natuur, in de vorm van wandelingen, fietstochten, beheerswerken, cursussen, inventarisaties,... Onze vereniging groeit nog steeds, we hebben net een succesvolle Open Natuurdag achter de rug en we hebben ons natuurgebied de Molenbeekvallei door aankoop nog met 7,5 ha kunnen uitbreiden. We bieden aan onze leden dan ook graag de kersverse folder van de Molenbeekvallei aan. Je vindt hem in deze Rietvink.

Na de zomerbeheerswerken zullen onze vrijwilligers van een welverdiende vakantie genieten om er in september met vernieuwde moed tegenaan te gaan. We wensen jullie dan ook een deugddoende vakantie waarin, daar ben ik van overtuigd, een binnen- of buitenlands natuurgebied niet mag ontbreken op het programma.

Bert Andries

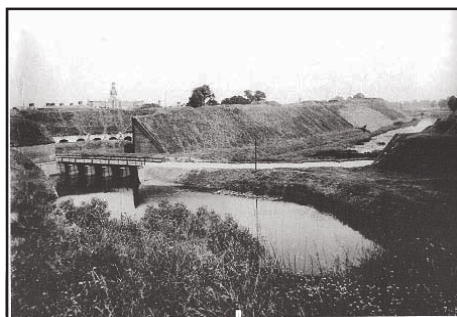
DE BRIALMONTGORDEL ROND ANTWERPEN: EEN INTERESSANT BROK NATUUR!

De vorige keer hebben we gelezen hoe de Brialmontomwalling en de bijbehorende forten zijn ontstaan en net zo snel weer afgebroken. De ruimte die de vesting opeiste was groot. Veel van deze ruimte is ingenomen door wegen en bebouwing, maar sommige gedeelten zijn grote open plekken gebleven, die de kernstad omringen. Op sommige van die “open” plekken zijn zelfs nog resten te vinden van de omwalling en de forten, welke hebben gezorgd voor een bijzonder stukje natuur.

Wolvenberg

Zo is het natuurgebied Wolvenberg in Berchem, gelegen tussen het station van Berchem, de kleine Ring en de Singel ontstaan uit en op de resten van de grote omwalling. Het betreft hier overblijfselen van de voormalige kazerne, met glacis en een vest. Op Wolvenberg kan men letterlijk zien hoe de natuur deze resten heeft opgenomen in het landschap. Sinds het beëindigen van de werken aan de Kleine Ring (1963) zijn ze spontaan begroeid en deels plantsoenmatig beplant. De oudste muren zijn 130 jaar oud. Mede doordat het gebied is ontstaan rondom de resten van de omwalling is het een gebied met nogal wat hoogteverschillen. Het bestaat uit struwelen, een vijver, een aantal poeltjes en verschillende graslanden. Meer dan 380 verschillende wilde planten, mossen, kruiden en jonge bomen getuigen van een rijke flora op Wolvenberg. De fauna wordt bepaald door Ko-

nijnen, Muizen en soms een Bunzing of een Wezel. Daarnaast zijn er talrijke insecten en andere kleine beestjes aanwezig. Je kunt er ook regelmatig een aantal bijzondere vogels tegenkomen: Torenvalk, sperwer, bonte en groene specht, ijsvogel en spotvogel.

Wolvenberg vroeger : de vest is een overblijfsel van de gracht op de foto

De vijver van Wolvenberg is een niet-gedempt deel van de Brialmontgracht van oorspronkelijk ca. 650 meter, die ononderbroken liep van de 'Berchemse Poort' tot aan de spoorweg. Hiervan rest nog zo'n 120 meter, ca. 1 ha wateroppervlak. De Zilverbeek; de grensbeek tussen Morsel en Berchem, die hier vroeger in uitkwam is afgekoppeld waardoor het water min of meer stilstaat en veel slib zich ophoopt in de vijver. De vijver is daarom een grondwatervijver, de waterspiegel ligt zelfs onder het niveau van de autostrade. De Zilverbeek is nu afgeleid naast de spoorweg en verdwijnt in een duiker onder de snelweg, richting Wolvenberg, maar bereikt geenszins het "Verloren Water". Er zijn

[illegible]

Bert Andries Voorzitter Ledenadministratie Aankoopverantwoordelijke Milieuraad en GNOP-commissie Boechout	Boomkensstraat 20	2531 Vremde	03.455.82.89 bert.andries@landvanreyen.be
Jos Stessens Ondervoorzitter Verantwoordelijke Educatie Milieuraad Boechout Afgevaard. Bessemcomité	Fruithoflaan 20	2530 Boechout	03.455.51.19
Ria Van Peer Secretaris Milieuraad Mortsel	Nieuwelei 33b	2640 Mortsel	03.455.87.33 ria.vp@skynet.be
Fred Vanhaverbeke Penningmeester	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03.321.66.15 fred.vanhaverbeke@pandora.be
Frank Adriaens Beleidsverantwoordelijke	Boshoeke 234	2530 Boechout	03.454.03.30 fadria@uia.ua.ac.be
Marcel Van Waerebeke Conservator Molenbeekvallei Verantwoordelijke Beheer	Molendijk 83	3582 Koersel	0479/79.93.66 011/42.22.51 marcel.vanwaerebeke@lin.vlaanderen.be
Marc Janssens Co-Conservator Molenbeek	Berthoutstraat 24	2531 Vremde	03.455.29.79 marc.janssens@medtronic.com
Bob Verelst Conservator Klein Zwitserland GECORO Mortsel	Heideland 12	2640 Mortsel	03.449.44.88 bobverelst@hotmail.com
Griet Lambert Co-Conservator Kl. Zwits. Milieuraad Mortsel	Steenakker 70	2640 Mortsel	03.449.51.57 griet.lambert@skynet.be
Erik Molenaar Conservator Wolvenberg Verantwoordelijke Natuurstudie Milieuraad en GNOP-commissie Antwerpen Redactie Rietvink	F. Coosemans-straat 24	2600 Berchem	03.218.59.69 erik.molenaar@skynet.be
Ludo Dillen GECORO, GNOP-commissie, Milieuraad Boechout	Groene Stap 4	2530 Boechout	03.455.71.32
Marlies Van Waerebeke Groene Winkelstand Promotiemateriaal	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03.321.66.15 0479/79.93.66 marlies.van.waerebeke@pandora.be
Dirk Raekelboom Allrounder	Betanielaan 37	2547 Lint	03.454.33.94 0475/266340 dirk.raekelboom@vucom.be
Paul Van Deuren Milieuraad Lint Eindredactie Rietvink	Heidelaan 3	2547 Lint	03.289.09.32 0499/116.243 paulvandeuren@tiscali.be
Annemiek Smink Medewerker website Redactie Rietvink	Elisabethlaan 192	2600 Berchem	03/230.84.42 miekiesmink@hotmail.com annemiek.smink@skynet.be (Rietvink)
Steven Keteleer Redactie Rietvink	W. Van Laerstraat 10	2600 Berchem	03.239.22.78
Wouter Bervoets Medewerker website	Mechelsestwg. 21	2540 Hove	03.455.91.76 wouterbervoets@hotmail.com
Carlos da Cunha Webmaster	Korte Pastoorstraat 7	2600 Berchem	03.281.63.26 webmaster@landvanreyen.be

echter plannen om de beek binnenkort opnieuw aan te sluiten op de vijver van Wolvenberg. De vesten van de Brialmontomwalling zijn veelal aangelegd in moerassig gebied. De moerassen die er van nature langs lagen hebben de grote vijvers snel van waterplanten en waterdieren voorzien. Daar de vijver op Wolvenberg weer een overblijfsel is van die vesten, komen er nog dieren en planten in voor, die hier altijd in de omgeving leefden. Tussen de struiken zitten bijvoorbeeld Padden en Watersalamanders. Er kruipen ook allerlei slakken in en rondom de vijver en men vindt er verschillende vissen zoals Blankvoorn, Bittervoorn, Blik, Snoek, Karper en Paling. Die laatste twee horen hier eigenlijk niet, maar zijn uitgezet door vissers. Zo huizen er ook enkele schildpadden in de vijver. Soms kun je ze zien zonnen aan de rand. Dit is echter totaal onnatuurlijk, daar het achtergelaten huisdier betreft. In het water groeien algen en allerlei waterplanten. In en langs het water groeien Schietwilgen en iets hoger staan lepen en Meidoorns. Sommige Schietwilgen zijn al erg oud en worden bevoond door vleermuizen.

Wolvenberg vanuit de lucht gezien

Bij elke vijver die ooit gegraven is ligt wel een heuvel, en zo is dat bij de bouw van de forten vroeger ook zo geweest. Onder de heuvel van Wolvenberg zitten nog restanten van militaire gebouwen. Een deel daarvan, de kazemat, is nu ingericht als vleermuisverblijf. Temperatuur en vochtigheid zijn hier ideaal voor overwintering van deze fascinerende zoogdierjes. Op de oude muren zie je wel eens muurvarentje staan. Het kalkrijke metselwerk van die tijd heeft voor een goede voedingsbodem gezorgd. Waar de muur te zien is lag een brug over de vest. Je kunt er nog zien hoe hoog het water vroeger in de vest stond.

Wolvenberg wordt afgezoomd door de spoorweg en de Singel, die op en in de omwalling zijn aangelegd. Deze gedeelten bestaan veelal uit grasland. Het is de bedoeling dat deze graslanden een natuurlijke verbinding tot stand brengen tussen allerlei gebieden. Het natuurgebied Wolvenberg maakt namelijk deel uit van een grotere groen-as die zich uitstrekt van de Schijnvallei in het provinciaal domein Ter Rivierenhof (Deurne) naar de Scheldeoevers van de Hobokense Polder. Langs de spoorweg ligt het natuurverbingsgebied naar de Konijnenwei, Petroleum-Zuid en Hobokense polder. De spoorbrug aan het station maakt een verbinding naar het natuurgebied Klein-Zwitserland, en het vliegveld van Deurne. Het is de uitdrukkelijke wens van vele natuurliefhebbers, waaronder Natuurpunt, dat deze groene gordel behouden en uitgebreid wordt en dat ze kan dienen als verplaatsings- en verspreidingsgebied voor allerlei dieren en planten.

Natuurpunt nam het gebied Wolvenberg in 1992 in beheer. De praktische uitvoe-

LAND VAN REYEN

ring gebeurt door de werkgroep "Wolvenberg Natuurlijk" van de afdeling Land van Reyen. Ook aan de zijde van het Brilschanspark liggen enkele percelen die beheerd worden door Natuurpunt Land van Reyen.

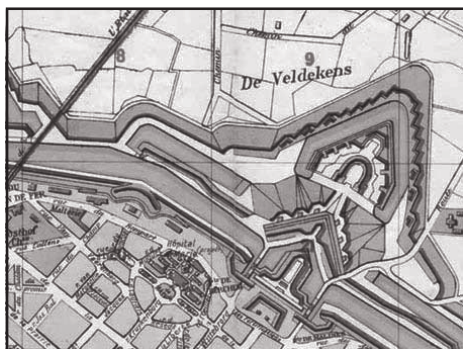
Brilschans

Het Brilschanspark is aangelegd op de resten van één van de schansen die de Brialmontomwalling rijk was. Deze schans betrof een militair gebouw in een V-vorm met dito vestgracht. De Brilschans, zoals het gebouw genoemd werd, was een Lunet (Frans voor bril) van de grote omwalling, dat wil zeggen een buitenwerk los van de eigenlijke vestingwerken, om deze te beschermen. Het gebouw is in de eerste helft van de 20^e eeuw afgebroken om er in eerste instantie het nieuwe gemeentehuis van Berchem neer te zetten. Het ontwerp daarvoor werd echter nooit gerealiseerd. Na de afbraak van de rest van de omwalling in 1963 werd besloten hier een gemeentelijk park aan te leggen, met als kern de restant van de buitenvest.

Het water van deze vest is grondwater, net zoals dat bij het vestrestant van de Wolvenberg (het zgn. 'Verloren Water') het geval is. De reden is hier ook het ontbreken van een beek die in de vest uitkomt. In 1975 was het water nog zeer goed van kwaliteit en bevatte een grote populatie Groot blaasjeskruid, een vleesetend waterplantje van voedselarm water. De waterpartij herbergde een rijke flora met o.a. Riet, Grote lisdodde, Gele plomp, Witte waterlelie, Veenwortel en Grote waterweegbree. Na grote werken rond de millenniumwisseling waarbij de vest grootschalig geruimd werd, was daar enkel Veenwortel van

over, naast een aantal exemplaren Gele plomp in emmers op de bodem.

Tijdens dezelfde werken trok men een fietspad door de laatste snippers parkzone. De aanleg van het fietspad had de waterhuishouding sterk beïnvloed: alles werd geëgaliseerd. De omgeving

Kaart van gebied Brilschans en Wolvenberg tijdens de Brialmontdagen.

is hier rijk aan libellen en waterjuffers en bij de aanleg van het fietspad zijn heel wat plassen en poeltjes gedempt en opgevuld, waardoor deze beestjes hun natuurlijke habitat dreigden te verliezen. Ook werden er massa's exotische boomsoorten bij geplant. Wolvenberg Natuurlijk stelde voor om de graslandjes en bosjes langs het fietspad natuurlijk te beheren en ging een beheerovereenkomst aan voor een nieuw stuk 'Wolvenberg', dit maal extramuros. Ook heeft de werkgroep een nieuwe poel aangelegd en zo opnieuw ruimte geschapen voor de voortplanting van de libellen en waterjuffers, maar ook, mogen we hopen, van Alpen- en Kleine watersalamander en wellicht voor de gewone pad.

De helling naar de vest betreft nog de authentieke schanskoepel. In de uitgelopen schuifte heeft zich een mosta-pijt ontwikkeld met vooral Groot rimpel-

ACTIVITEITENKALENDER

Wolvenberg

Zondag 21 september

10 uur: ontbijtvergadering bij Erik en Mieke, Ferd. Coosemansstraat 24, 2600 Berchem.

Lint

Zondag 21 september

Jongerenquiz voor jongens en meisjes van 6 tot 12 jaar rond de heraanleg van het gemeentepark in het kader van Suikeren Zondag. Er dient een vragenlijst met multiple-choice-vragen te worden beantwoord. Start vanaf 14 uur, einde om 17 uur, prijsuitreiking nadien. Formulieren ophalen op de stand van Natuurpunt in de tent van de Lintse Milieuraad aan de ingang van het park. Er zijn talrijke mooie en waardevolle prijzen te winnen.

Wolvenberg

Zondag 5 oktober

Paddestoelenwandeling. Bijeenkomst om 10 uur aan de hoofdingang van het reservaat, hoek Posthofbrug en Singel (aan de blauwe container).

Wolvenberg

Beheerswerken: de zomerregeling voor beheerswerken op woensdagavond om 19 uur aan de blauwe container blijft gelden tot de ingang van het winteruur

LAND VAN REYEN

COLOFON

Verantwoordelijk Uitgever:

Bert Andries

Redactie:

Gitta Torfs, Annemiek Smink, Erik Molenaar, Bert Andries, Steven Keteleer, Dirk Verstraeten, Paul Vermuyten

Fotografie:

Paul Van Deuren, Gitta Torfs, Bert Andries

Opmaak:

look@me productions
www.lookatme.to

Druk:

Copymatic, Berchem
03/239.68.14

Redactie-adres:

Natuurpunt, Afdeling Land van Reyen,
p/a Bert Andries, Boomkensstraat 20,
2531 Vremde - tel. 03/455.82.89
bert.andries@landvanreyen.be

Website: www.landvanreyen.be

WOLVENBERG

heeft geconstrueerd. Er komt nogal wat nieuws binnen over amfibieën, vooral van Henk. In enkele poelen is flink wat kikkerdril van Bruine kikker aangetroffen. De Stadspopulatie schijnt nog niet tot het verleden te behoren. Het natuurbeheer beperkt zich tot vier zware dagen die een deel Canadese kornoelje moeten doen verdwijnen. Tevens worden het Amerikaans krentenboompje, de Amerikaanse vogelkers, de Amerikaanse eik en de eerste scheuten Japanse duizendknoop op het verbindingsgebied verder aangepakt. De begeleiding van de cursisten wordt verder gezet.

Mei

Er zijn vier werkdagen en heel wat observaties in onze lokale wildernis gebeurd. De terreinploeg van Natuurpunt komt dan toch een werkdag naar Wolvenberg om het wandelpad bij te werken op de heuvel. Bij deze zijn ze zeer bedankt voor het goede werk dat is geleverd. Spijtig genoeg was er onvoldoende zand geleverd om de hele klus te klaren. De aanvulling kwam echter een weekje te laat. Ook de Stadsdiensten zijn bij deze bedankt voor de logistieke steun. Op 14 mei richt de Kunsthumaniora van Antwerpen een natuurworkshop in, waarbij heel wat zwerfvuil en een deel van de Japanse ligusterhaag achter de volkstuinten wordt verwijderd. Naast vier geleide wandelingen in ons terrein noteren we ook een stadsnatuurwandeling, de Open natuurdag met toch nog twee flinke groepen en twee nieuwe leden, en de Dag van het park in het Hof van Leysen, met twee grote groepen belangstellenden, waarna op een stand van de werkgroep Wolvenberg opnieuw twee leden worden geworven.

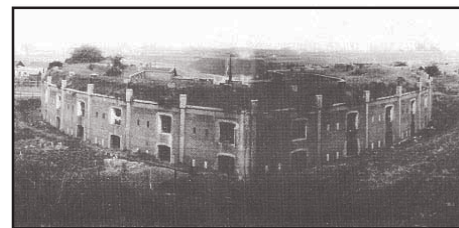
Op de bermen stellen we een buitengewoon grote toename van Eekhoorngras vast. Deze plant van schrale zandige plaatsen neemt het natuurherstel ernstig! In een lokaal krantje mochten we nog vernemen dat er plannen zijn voor de inrichting van een waar nieuw station op halteplaats Zuid, en in één adem dat er kantoorgebouwen zullen verschijnen op de Konijnnewei. Het ziet er naar uit dat wij nog steeds niet als belanghebbende partij mogen participeren in de Nieuwe Politieke Cultuur. Iedereen die dit wil of kan verbeteren mag onmiddellijk contact opnemen met ons afdelingsbestuur. Op een mooie zomeraavond doet Leo Janssen een eerste ronde onderzoek naar Nachtvinders; ook Leo is hierbij hartelijk bedankt.

Erik

mos. Er staan oude Zomereiken en Schietwilgen, met een ondergroei van enkele Boskruiden. Enkele pollen IJle zegge wijzen op een lange bodemrust. In de natuurlijke graslanden ten noorden van de vest staan enkele exemplaren Gulden sleutelbloem, een voor het Antwerpse zeldzame maar oude verschijning. Ooit heeft de omwalling er duizenden exemplaren van gekend. Wellicht kan de populatie zich handhaven in het graslandbeheer dat hier wordt uitgevoerd.

Tegenwoordig is het gemeentepark Brilschans een formeel park met veel mooie exoten, een speeltuin en een

Het brilschansgebouw, afgebroken om het park aan te leggen.

paar sportvelden, maar de natuur krijgt er weinig kansen meer. De Brilschans dankt zijn schoonheid aan de waterpartij, maar zolang die niet natuurlijk wordt beheerd gaat veel van die schoonheid verloren. De oude kazernes van Berchem had wel degelijk grote natuurwaarden in en rondom zich. Zolang de natuurvereniging dit mag zal het natuurlijk patrimonium beschermd kunnen worden, maar de komst van nieuwe kantoorblokken en woonruimte zal een zware tol heffen op de leefbaarheid van het eens zo welvarende Berchem.

Annemiek

LAND VAN REYEN

Vreemde munten voor meer natuur (laatste aflevering)

Misschien waren jullie het al vergeten, maar in 2002 hebben we ook met onze afdeling meegedaan met de vreemde-muntenactie van Natuurpunt, ter gelegenheid van de omschakeling naar de euro.

We verzamelden toen honderden kilo's van deze muntjes. Ze werden netjes gesorteerd per land en per muntsoort en de stoersten onder ons mochten deze zware lading naar Mechelen transporteren.

Ondertussen zijn al deze muntjes en briefjes door Natuurpunt (door andere stoere jongens) bij de

verschillende nationale banken omgewisseld en is de opbrengst dus bekend. Voor onze afdeling leverde de actie 5185,63 EUR op. Dit bedrag zal netjes verdeeld worden tussen de kernen Mortsel en Berchem en het beheerteam van de Molenbeek-vallei.

Aan alle vrijwilligers en handelaars die hebben meegewerkt aan het welslagen van deze actie, onze welgemeende dank.

De natuur zal er wel bij varen!

LAND VAN REYEN

Populatie Bosgeelster ontdekt te Boechout (Antwerpen)

Bosgeelster blijft een zeldzame verschijning in Vlaanderen, ook in de literatuur. Ter nagedachtenis aan de medeauteur van de "Flora van België" verscheen een *In Memoriam J. E. De Langhe* met een heruitgave van een artikel over Bosgeelster in het Antwerpse, dat gepubliceerd werd in de eerste jaargangen van 'De Wielewaa'.

In 1861 gaf Van Heurck een aantal vindplaatsen op langs de Kleine Struisbeek, de Edegemse beek en de Mansoerbeek iets ten zuiden van Antwerpen. Enkele jaren geleden werden deze beken al grondig onder de loep genomen door het F.O.N., maar zonder de Bosgeelster te vinden.

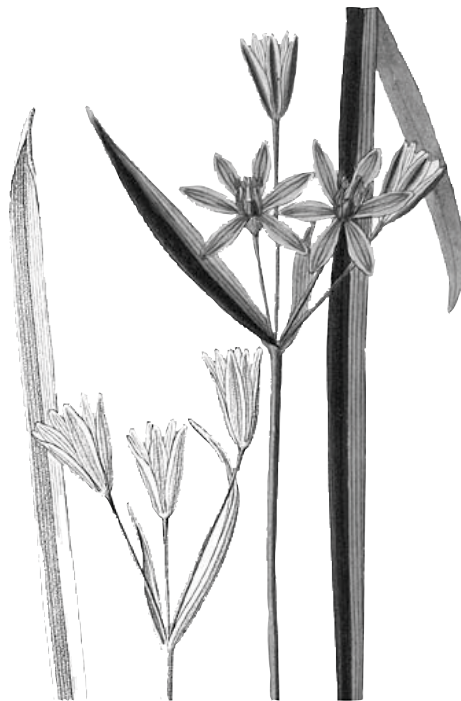
Teneinde de zoektocht verder te zetten werd een lenteprogramma opgesteld dat enkele beken ten zuiden van Antwerpen in detail moet inventariseren. Vooral de Hollebeek te Hoboken, die een twijfelachtige toekomst te wachten staat door 'inbreiding', scheen veel te beloven.

De Lauwerijkse beek, stromend door Boechout, Hove en Lint werd eveneens opgenomen in het onderzoek. De eerste excursie te Boechout was al meteen een schot in de roos. Op de oevertop van de toch wel diep uitgegraven beek troffen de floristen een grote pol vogelmelkachtige planten aan. De planten waren net uitgebloeid. De kapvormige bladtop en bloeischede duiden op Bos-

geelster.

Hier stonden een 50-tal planten in een grote pol. De omgeving was gekend voor zijn overvloed aan Sneeuwkllokjes, die echter lang niet meer talrijk zijn. De excursies werden wekelijks verder gezet. Later werd stroomafwaarts een tweede populatie gevonden, waarvan één exemplaar pas was uitgebloeid.

Bij herinrichtingswerken zijn het juist deze kwetsbare soorten die verdwijnen, door afschuiven van oevers, scheppen van plasdras-situaties of bedekking van de oevers met baggerspecie. Het lijkt uitgesloten dat de soort zich kan handhaven onder het willekeurig beheer dat deze beek ondergaat.

WOLVENBERG

Reservaatnieuws

Maart

Voor de cursisten Natuurgids die ons terrein als studiegebied hebben gekozen, worden drie excursies ingericht. Ivo, Carlos en Arianne wensen we alvast veel succes toe. Met de werkploeg van CEON wordt nogmaals een werkbezoek ingericht op de spoorwegbermen aan de Konijnnewei. Tot onze verbazing worden deze bermen reeds bezocht door mensen die met hun hond niet meer op de Konijnnewei terecht kunnen. Levensgevaarlijk !

De berm wordt in detail geïnventariseerd als deel S4 met een tiental percelen. De bespreking vindt u op de website. Voorts wordt een vergadering gehouden over het te volgen zomerprogramma voor de beheerploeg van Na-

tuurpunt. Zes werkdagen staan garant voor een intensief beheer met onze vrijwilligersploeg. Met dank aan de moedigen die zaterdag 8 maart een extra dag uittrokken voor de opruiming van het sluisstort achter de volkstuinten. Hier werd trouwens een oude vestiging Gulden sleutelbloem vastgesteld; een ZEER uitzonderlijke vondst die vermoedelijk terug gaat naar de oorsprong van de Brialmont-omwalling. Op 16 maart hield de werkgroep haar kernvergadering.

April

doet wat hij wil : in de paasvakantie worden drie van de nieuwe educatieve panelen aan stukken geslagen. Ze zijn niet meer in voorraad en moeten besteld worden in Nederland. Laetitia neemt het meten van de peilbuizen op zich, met een vernuftig meetsysteem dat Rudy

Waar moet ik terecht met lege toner- en inktpatronen?

In samenwerking met de firma Tomson zamelt Natuurpunt lege toner- en inktpatronen in, enerzijds om de natuur zoveel mogelijk te behoeden voor dergelijke vervuilers, anderzijds ook... omdat het een extra centje in 't laattje brengt voor onze vereniging. Met deze centjes kunnen wij dan weer nieuwe natuurgebieden aankopen, wat nog steeds een

wezenlijk onderdeel van onze bestaansreden vormt.

Indien u thuis of op uw werk met dergelijke patronen geconfronteerd wordt, kan u deze kwijt op één van de onderstaande adressen of bij één van de bestuursleden die achteraan deze Rietvink vermeld worden.

De natuur dankt u.

WOLVENBERG

Genoteerd in onze regio.

Onderzoekers Leo Janssen en Gaston Sallaets, bijgestaan door Hans Matheve, bezochten op 22 april het reservaat op zoek naar nachtvlinders. Twee geïnstalleerde kwiklampen en enkele witte zeildoeken trokken de aandacht van 24 exemplaren, verdeeld over 12 verschillende soorten, alsook enkele schietmoten en dansmuggen. De mooiste, daarom niet de zeldzaamste, was ongetwijfeld de Tijgervlinder. Leo en Gaston zijn van plan dit jaar nog enkele keren terug te komen kijken. Verder zijn er waarnemingen van Snor aan het Brilschansperceel, Kleine karekiet aan de kazemat en Fluiter in het populierenbosje. Als alles goed blijft gaan, kunnen we dit jaar ook weer een bijzonder broedgeval noteren, later hierover meer.

Ook werd een nieuwe vestigingsplaats van Valeriaan gevonden en vijf nieuwe vestigingen Gulden sleutelbloem.

Bedroevend is dan weer het niet meer terugkomen van Tuinfluiter. Wolvenberg verliest mogelijk deze soort als broedvogel.

Over de Driekoningenstraat werden ook weer een Visdief op voedselvluicht, een Koninginnepage en een Blauwe kiekendief op trek waargenomen. Deze laatste werd hier nog nooit eerder gezien. Bijna dagelijks worden hier ook Sperwer, Boomvalk en Buizerd gezien.

Steven

LAND VAN REYEN

Nu maar hopen dat deze actie inderdaad een aanzet zal blijken naar een properder bermgedrag van alle bezoekers en wandelaars.

Paul Vermuyten

Nvdr: met welgemeende dank aan het GTI vanwege heel Natuurpunt Mortsel!

Opkuisactie door GTI op Klein-Zwitserland

Weer wat nieuws vanuit het GTI te Mortsel.

Op 23 april deed het Gemeentelijk Technisch Instituut (GTI) van Mortsel een opkuisactie op de bermen van Klein-Zwitserland. De helft van de klassen had

zich vrijwillig ingezet om al het door onze leerlingen aangebrachte vuil op de berm netjes weg te halen. Maar ... wat bleek? Er werd ook heel wat PMD-afval en zwerfvuil opgehaald. De heer schepen Van Dyck kwam samen met de milieuverantwoordelijke Eric Mertens eens kijken wat er zoal verzameld werd. Tot hun grote verbazing zagen zij deze gigantische stapel afval. Ze konden niet geloven dat er zoveel lag.

Ik wil hiermede benadrukken dat niet alle vuil, zoals gemakkelijk in de mond genomen door vele wandelaars, afkomstig is van onze leerlingen. Toch zijn wij heel blij deze opruimactie te hebben mogen doen met de steun van het gemeentebestuur en de support qua materiaal (handschoenen, vuilzakken enz). Hopelijk hebben wij dit hiermede terug een beetje goedgemaakt?!?!?

Zorgdag 5^e jaar Sint-Gabrielcollege op Klein-Zwitserland

Voor het project 'Zorg' van het Sint-Gabrielcollege in Boechout onder leiding van Kris Vandevoorde konden de leerlingen van het 5^e leerjaar kiezen uit een aantal projecten. Zo kozen ze bijvoorbeeld voor een dagje helpen in een psychiatrisch centrum of in een bejaardentehuis.

Vijf leerlingen kozen voor een dag natuurzorg op Klein-Zwitserland.

Olivier Daems, Jan Jorissen, Geert Malfliet, Marco Janssen en Stijn Mariën kozen ervoor om een 'kamp' op het voormalig NMBS-terrein op te ruimen en de veroorzaakte schade terug ongedaan te maken. Samen met Bob werd

Wij hamsteren jouw lege inktpatronen*

Adreslijst verzamelpunten
inktpatronen in de afdeling
Natuurpunt Land van Reyen :

OCMW gebouw,
Dr. Theo Tutsstraat 20 te Boechout
Copymatic,
Diksmuidelaan 211, 2600 Berchem
Scouts Boechout, p/a familie
D'Hondt, Heerbaan 78 te Boechout
Haven 403
Industrieweg 11 te Antwerpen
INEC Computer Supplies
Kapellei 56 te Zoersel
Provinciaal Onderwijs
Vlaanderen,
Koloniënstraat 18-24 bus 5,
1000 Brussel
Buurthuis Posthof,
Patriottenstraat 64, 2600 Berchem
Vera Sloomans

Boechoutselei 56, 2540 Hove
BIJ ALLE BESTUURSLEDEN
(zie lijst achteraan)

NATUURPUNT MORTSEL

een voorbereidend bezoek gebracht aan Klein-Zwitserland en aanpalende gronden om te bekijken wat er op de zorgdag kon worden uitgevoerd.

Op 18 maart werd eerst het nodige gereedschap opgehaald en werd er gestart met de opruiming van hout en andere materialen. De 'daders' hadden zelfs enkele jonge eiken opgeofferd om hun kamp te bouwen. Al vlug nam een aantal leerlingen het initiatief om de groep op te delen: twee leerlingen gingen verder met de opruiming van het kampmateriaal. Ze brachten het naar een ophaalplaats, waar de stad Morsel het later kwam ophalen. De anderen hielpen samen met Bob en Dirk de beschadigde berm te herstellen. Later op de middag brachten ze nog een bezoek aan de poel waar er even tijd was voor de natuur: enkele parende padden en de bloemen van het Klein hoefblad.

Tijdens de middag vond het jonge volkje even de tijd voor een biljartpartijtje, terwijl Dirk en Bob het over de verdere planning hadden. Na de middag werkten ze nog flink door en rond vier uur konden de werkzaamheden na een lange werkdag afgesloten worden. Het materiaal werd gereinigd en weggebracht en nadien werd deze prachtige dag afgesloten.

De leerlingen vonden dat ze wellicht de zwaarste zorgproef hadden gesitief op terug.

Dirk

Herhaalde brandstichting op Klein-Zwitserland

Reeds herhaalde malen werd brand gesticht op Klein-Zwitserland. Vaak gaat het om 'kampvuur', maar op de berm werden ook enkele braamstruiken in brand gestoken. Om deze vuren te maken, vernielen de daders stilaan de vegetatie in het natuurgebied. Talrijke bomen moesten er al aan geloven. Grote takken die ze niet loskrijgen, blijven zieltogend half losgerukt hangen. Bij droog zomerweer kan de hele berm in vlammen opgaan.

We lieten reeds enkele pv's tegen onbekenden opmaken en de politie van Morsel heeft zijn medewerking beloofd om de daders te vatten. Bij elke nieuwe brandstichting mogen we de politie contacteren, zodanig dat de daders op heterdaad betrapt kunnen worden. Aan iedereen dus de oproep om te helpen deze natuurvernietiging een halt toe te roepen door een alerte sociale controle.

Zodra u ziet dat men vuur wil maken, vragen wij u de conservator van Klein-Zwitserland, Bob Verelst, op het nummer 0479/366.829 te bellen, of rechtstreeks de politie van Morsel op het nummer 03/224.13.97.

Gitta

In een mum van tijd waren ze uitverkocht.

Tegen de viering van 2000 jaar Vremde overwegen we om terug een originele geschenkverpakking te ontwerpen.....

Bert

Natuurpunt kan bestaand natuurgebied in de Molenbeekvallei uitbreiden met 7,5 ha

In de lente van dit jaar slaagden we er in 3 nieuwe aankopen te realiseren in de Molenbeekvallei. In totaal een aanwinst van 7,5 ha. Dit brengt de grootte van het natuurgebied Molenbeekvallei, door Natuurpunt beheerd, boven de 30 ha! Daarvan zijn 23 ha in eigendom in Boechout-Vremde en 7,5 ha in beheer, zijnde de Nierlanders in Broechem.

Toch geen klein natuurgebied meer te noemen. Hiermee dienen de beleids mensen in de toekomst rekening te houden bij hun ruimtelijke (en andere) plannen. Belangrijk is ook dat we bij de aankopen heel wat honderden meters oever van de Molenbeek hebben verworven. Dit opent perspectieven voor het verder doorvoeren van ecologisch beekbeheer én oeveraanpassingen én waterbeheersingwerken in het kader van het project integraal waterbeheer voor deze beekvallei.

Eén van de aangekochte percelen is een jong bos in het kwelgebied van de vallei. Hier broedt de ransuil. We hebben hier nog heel wat werk om de exotische planten te verwijderen en een meer

MOLENBEEKVALLEI

natuurlijk inheems bos te laten ontwikkelen, maar nu al sluit dit verworven perceel mooi aan bij de moeraszones en ruigtes achter het militair domein Bulka aan de Vremdesesteenweg.

De twee andere aankopen zijn permanente graslanden, meer stroomafwaarts achter Don Bosco. Met onze bestaande percelen wordt nu een groot, aaneengesloten geheel gevormd van graslanden en enkele bossen. Het laten begrazen van deze gebieden door Galloway-runderen is nu echt niet meer veraf. Zij zullen van ons een deel van het maai- en afvoerwerk overnemen en zorgen voor een grotere biodiversiteit in dit gebied. Langzaam maar zeker krijgt het natuurgebied Molenbeekvallei dus vorm. De resultaten naar fauna en flora toe liegen er niet om. En te weten dat alles begonnen is in 1995 met een bescheiden aankoop van een hooiland van 1,5 ha!

Bert

MOLENBEEKVALLEI

Sfeervolle avondmarkt voor 1000 jaar Vremde

Er is de laatste weken nogal wat in de pers te doen om 300 jaar Sint Petersburg. Dit is natuurlijk niets in vergelijking met 1000 jaar Vremde. De eerste officiële vermelding dateert van 1003.

Vremde heette toen Frimethe. En uit de driehoekige vorm van het dorpsplein leidden sommigen af dat Vremde ooit ontstaan zou zijn als een Frankische nederzetting.

‘Feesten is ons nie Vremd’ luidt het motto van deze verjaardag en dit typeert goed de ingesteldheid van de Vremdenaren: altijd wel te vinden voor een stevig feestje. Wisten jullie dat er

ooit meer dan 10 café's waren in Vremde, de meeste met eigen gebrouwen bier. Ter gelegenheid van het 1000-jarig bestaan is er dan ook een speciale biersoort gebrouwen: het Vremds Blondje...en dit bier vloeit rijkelijk bij elke gelegenheid die zich voordoet.

Naast de vele feestelijkheden was er op 3 mei ook een sfeervolle en drukbezochte avondmarkt met bloemen en

planten. Ook heel wat oude ambachten waren vertegenwoordigd. Natuurlijk mocht Natuurpunt niet ontbreken op zo'n gelegenheid. We hadden onze traditionele info-stand aangevuld met een collectie inheemse planten (met dank aan Marlies) die als zoete broodjes van de hand gingen. Ter gelegenheid van 1000 jaar Vremde hadden we voor onze overheerlijke fruitwijn een originele geschenk-verpakking: een mezenestkast (met dank aan Frank).

NATUURPUNT MORTSEL

Open Natuur.dag in Vremde:

Samen met de Heemkundige Kring Het Speelhof organiseerden we dit jaar de Open Natuur.dag in het kader van duizend jaar Vremde. Het bleek eens te meer een succesformule.

Vrijdagavond begonnen we al met een voorbereidende wandeling voor de natuurgidsen, waarvan hierbij enkele foto's.

Zaterdagavond gingen we verder met het opstellen van de tentoonstelling 1000 jaar Vremde. Een kolfje naar de hand van Frank en Cois. Het resultaat mocht er wezen. Aan de hand van oude kaarten en documenten werd de historie van de streek duidelijk in beeld gebracht. Diezelfde avond werd ook de levende tentoonstelling voorbereid en opgezet: aquaria met waterinsecten, vissen en amfibieën uit de Molenbeekvallei. We hadden o.a. Kleine Watersalamander, Driedoornige Stekelbaarsjes, Waterschorpioen en larven van padden en Bruine Kikker. In terraria vond je Bruine Kikker, Gewone Pad en Alpenwatersalamander. Het verzamelen van al die beestjes is een hele heksentoer, maar specialist Wim met Bert en dochter Jolien slaagden er na uren zoeken toch in één en ander bij mekaar te halen.

's Anderendaags waren de kinderen dolenthousiast bij het zien van zoveel waterleven en menig volwassene stond met open mond te staren naar zoveel

opnieuw een succes!

biodiversiteit. Komt dit nog allemaal voor in de Molenbeekvallei? Ja, dus!

Na de tentoonstelling werden de beestjes uiteraard vakkundig teruggezet op hun vindplaats.

Gidsen Ludo en Marc leidden een 40-tal mensen reeds bij het ochtendkrieken doorheen de Molenbeekvallei. Ideaal moment om vogelgeluiden te leren kennen! Gezellig en sfeervol bovendien. Kortom een unieke ervaring!

Ook Bob en Yolande waren vroeg uit de veren op deze verkiezingszondag en zorgden voor een overheerlijk ontbijt. Algemene indruk: dit moeten we meer doen!

Tegen de namiddag werd alles in gereedheid gebracht voor de grote toeloop: Marlies en Carine zorgden voor de groene winkel en het stilaan legendarische 'vogel in nest' spel, waar menig kind langzaam maar zeker verslaafd aan geraakt. De prijzen zijn dan ook niet te versmaden. Dranken en hapjes werden aangevoerd. De zon kwam erdoor, dus werd ook een ruim terras ingericht dat de genodigden blijkaar wel beviel.

Eén voor één vertrokken de gidsen (Marcel 1 en 2, Jos, Jef, Luc en Fred) met een groepje volwassenen voor een verkenningstocht door de vallei. Bij hun terugkomst zagen we alleen maar tevreden gezichten. Nog zulke rust en

NATUURPUNT MORTSEL

natuurschoon vlakbij, niet te geloven! Koen en Bob lieten de jongsten een onvergetelijke namiddag in de natuur doorbrengen. Wat een enthousiasme bij het vangen en bewonderen van dikkopjes, stekelbaarsjes en waterschorpioenen.

Bij terugkomst was er het uitnodigende terras, waar de Vremdse Blondjes rijkelijk vloeiden. Koffie en taart smaakten heerlijk. Fabienne, Anne, Annemiek, Yolande, Bert 2, Dirk, Wouter en Carlos hadden dan ook alle moeite om te volgen met iedereen te bedienen. Een fikse regenbui kon de pret niet drukken. Er werd gewoon binnen verder gefeest! Voor wie het niet gelooft: Paul heeft alles op de elektronisch gevoelige plaat gelegd.

Een overheerlijke dag!

Open Natuur.dag 2003

Voorbij activiteiten

Op 18 maart kwamen vijf leerlingen van Sint-Gabriel Boechout een dagje meewerken op Klein-Zwitserland (verslag zie elders in Rietvink).

17 april werd de KWB van Mortsel ontvaard op de Mortsele bermen (gids: Bob) en in de namiddag bezochten we tijdens onze jaarlijkse lentewandeling - onder de deskundige leiding van alweer Bob - de bermen tot aan de grens met Wilrijk. Deze wandeling kaderde in de actie 'Trage wegen' (Dag van de Aarde).

Op 14 mei werd KAV rondgeleid door Bob en een dag later gidste hij een groep van de Zilveren Passer op Klein-Zwitserland.

Op 18 mei (Open natuurdag) was het alle hens aan dek in Vremde: dus ook Natuurpunt Mortsel stuurde een delegatie naar de Molenbeekvallei.

25 mei was het de Dag van het Park in Fort 4, en daar mochten we evenmin ontbreken. In de voor- en namiddag werden er door Natuurpunt kindervandelingen georganiseerd, één door natuurgidsen-in-spe die van de gelegenheid gretig gebruik maakten om hun opgedane kennis aan kinderen door te geven, de andere door Bob. Natuurpunt was ook aanwezig met een mooie, informatieve stand in een grote tent die door Fort 4 ter beschikking was gesteld. Er werden een aantal flessen biowijn van onze afdeling verkocht, en we konden drie nieuwe leden verwelkomen.

De voorbije maanden werden er ook heel wat beheerswerken verricht door Dirk: de Japanse duizendknoop werd

NATUURPUNT MORTSEL

gemaaid en brandnetels werden gemaaid op de 'maaiberm'. In het kader van het meerjarig maaibeheer werden ook op de gemeentebem de braamstruiken verwijderd, die stilaan cipreswolfsmelk en sint-janskruid overwoekeren.

Gitta

Oproep hulp bij beheerswerken op Klein-Zwitserland Mortsel

Dirk (beheersverantwoordelijke) heeft helpers nodig voor beheerswerken op Klein-Zwitserland. Het gaat voornamelijk om hulp bij het maaibeheer, bestrijden van exoten, riet verwijderen uit poel. Nu en dan komen ook jeugdbewegingen helpen bij het beheer, en dan is er wat volwassenbegeleiding nodig: ook daarvoor kunnen we nog hulp gebruiken. Voel je je geroepen om een keertje, nu en dan, of op regelmatige basis, enkele uurtjes te helpen beheren in een mooie groene omgeving, neem dan even contact op met Dirk Verstraeten :

tel 03 440 65 40

email d_verstraeten@switchlink.be

Oproep Milieuraad Mortsel

Voortaan moet een derde van de leden van de Milieuraad aangesloten zijn bij een natuurvereniging. Daar zijn wij als Natuurpunt natuurlijk blij om. Ben je lid van Natuurpunt, woon je in Mortsel, ben je begaan met het milieu in je omgeving en wil je zes maal per jaar deelnemen aan de vergaderingen van de Milieuraad, neem dan voor meer informatie even contact op met : Ria Van Peer, tel 03 455 87 33.